View in browser

Co-funded by the European Union

EUROPA NOSTRA

SPOROČILO ZA JAVNOST

Šola prenove med prejemniki evropske nagrade za dediščino / nagrade Europa Nostra 2026: priznanje sodelovanju, znanju in prenosu izkušenj

Ljubljana, 21. april 2026

Projekt **Šola prenove**, ki povezuje ključne strokovne in izobraževalne institucije na področju varstva kulturne dediščine v Sloveniji, je letošnji prejemnik **evropske nagrade za dediščino/nagrade Europa Nostra 2026** v kategoriji *Izobraževanje, usposabljanje in veščine*.
Gre za najvišje evropsko priznanje na področju kulturne dediščine, ki ga podeljujeta Evropska komisija in organizacija Europa Nostra. Letos je nagrado prejelo 30 izjemnih projektov in posameznikov iz 18 držav, izbranih med 261 prijavami iz 40 evropskih držav.
Med nagrajenci je tudi Šola prenove, program neformalnega izobraževanja, ki je bil leta 2015 vzpostavljen na pobudo Združenja zgodovinskih mest Slovenije v partnerstvu Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije ter Srednje gradbene, geodetske, okoljevarstvene šole in strokovne gimnazije Ljubljana. Šola prenove vsa leta sistematično razvija prenos mojstrskih znanj, starih obrti in spretnosti, potrebnih za kakovostno prenovo dediščine skozi izobraževanje, neposredno delo na terenu, ter preko povezovanja različnih strok in generacij.

Dediščina kot prostor učenja in sodelovanja

Šola prenove temelji na prepričanju, da dediščine ni mogoče ohranjati zgolj z normami in smernicami, temveč predvsem z znanjem, izkušnjami in razumevanjem materiala, prostora ter njegove zgodbe. Prav zato so v središču programa praktične delavnice, ki potekajo na lokacijah kulturne dediščine po vsej Sloveniji.
Udeleženci – od lastnikov objektov in izvajalcev do študentov, dijakov in otrok – se na teh delavnicah srečujejo s tradicionalnimi gradbenimi tehnikami, kot so priprava apnenih malt, kamnoseštvo, suhozidna gradnja, lesene konstrukcije in sanacija vlage v stavbah.

V več kot desetih letih delovanja je bilo izvedenih približno 50 delavnic, v katere se je vključilo več kot 1.000 udeležencev, program pa se nenehno razvija in širi.

Vloga ZVKDS: povezovanje stroke in prakse

Pomembno vlogo pri razvoju in izvajanju programa ima Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS), ki v Šoli prenove vidi ključno dopolnitev svojega poslanstva.

Kot poudarja generalni direktor Jernej Hudolin:

»Na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije se vsakodnevno srečujemo z vprašanjem, kako dediščino ohranjati tako, da bo imela smisel tudi jutri – ne kot muzejski eksponat, temveč kot prostor življenja, znanja in izkušenj.«

Pri tem izpostavlja, da se prav v projektih, kot je Šola prenove, pokaže, kako pomemben je neposreden stik med teorijo in prakso:

»Gre za prostor, kjer se znanje ne posreduje zgolj teoretično, ampak skozi delo – na objektih, v materialu, v dialogu med različnimi strokami. Tam postane jasno, da brez znanja rok tudi najboljša stroka ne more obstati.«

Hudolin ob tem poudarja:

»Dediščina ni nekaj, kar podedujemo – je nekaj, za kar se moramo vedno znova naučiti skrbeti.«

Izobraževanje kot ključ do razumevanja dediščine

Na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani poudarjajo, da Šola prenove omogoča prav tisto, kar je v sodobnem izobraževanju pogosto najtežje doseči – neposreden stik z realnim prostorom in materialom.

Kot izpostavlja dekan Miha Dešman:

»Šola prenove študentom omogoča, da dediščino ne vidijo kot omejitev, ampak kot priložnost – kot nekaj, kar lahko s svojim znanjem nadgradijo in osmislijo za današnji čas. Hkrati pa jim daje možnost, da razumejo prostor skozi izkušnjo, ne le skozi načrte in teorijo. Takšne izkušnje so ključne za razvoj odgovornega in celostnega pristopa k arhitekturi.«

Povezovanje izobraževanja in obrti

Pomembno vlogo ima tudi srednješolsko izobraževanje. Na Srednji gradbeni, geodetski, okoljevarstveni šoli in strokovni gimnaziji Ljubljana poudarjajo, da je prav povezovanje teorije in prakse ključno za prihodnost stroke.

Kot poudarja ravnateljica Staša Florjanič:

»Tradicionalna znanja niso le del preteklosti, temveč nujna podlaga za razumevanje sodobnih gradbenih tehnik in kakovostno obnovo dediščine. Dijaki skozi sodelovanje v Šoli prenove razvijajo občutek za material, detajl in izvedbo, hkrati pa krepijo spoštljiv odnos do prostora. Takšne izkušnje pomembno prispevajo k njihovemu strokovnemu razvoju in jih pripravljajo na izzive sodobnega trga dela.«

Program, ki gradi skupnost

Pobudnik programa, Združenje zgodovinskih mest Slovenije, ki je leta 2015 tudi iniciiralo vzpostavitev Šole prenove, poudarja širši pomen projekta.
Kot izpostavlja Mateja Hafner Dolenc:
»Šola prenove se je v teh letih razvila v prostor izmenjave znanj, strokovnih mnenj in sodelovanja med različnimi deležniki. Vsak dogodek je priložnost za povezovanje in skupno razmišljanje o dediščini, ki jo razumemo kot razvojno priložnost – na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Posebej nas veseli, da v program vključujemo vse več mladih, saj prav oni predstavljajo prihodnost ohranjanja dediščine.«

Delovanje programa v praksi
Kot pojasnjuje konservatorka Katarina Odlazek, Šola prenove deluje kot celovit program, ki združuje izobraževanje, prakso in ozaveščanje:
»Gre za praktične delavnice, ki združujejo teoretično znanje in delo na terenu. Namenjene so zelo širokemu krogu udeležencev in predstavljajo pomembno podporo tako lastnikom kot izvajalcem, projektantom in tudi konservatorjem pri usmerjanju prenov. Program se redno razvija in nadgrajuje, nagrada Europa Nostra pa predstavlja pomembno potrditev in motivacijo za nadaljnje delo.«
Katarina Odlazek doda: »V letošnjem programu dela imamo predvidenih pet delavnic za odrasle ter eno delavnico za otroke in mladino. Dve delavnici smo že izvedli v aprilu, in sicer delavnico o sanaciji vlage v Krškem, ter krovsko-kleparsko delavnico o izdelavi skrilja za kritje streh, ki je potekala v Škofji Loki. Delavnica za mlade je bila izvedena marca na osnovni šoli Ivana Groharja v Škofji Loki, učenci so spoznavali kritje strehe s skrilom. V maju, juniju in septembru so predvidene še delavnice suhozidne gradnje in delavnica restavriranja stavbnega pohištva v Novem mestu, ter delavnica izdelave skodel v Kamniku«.
Drugi pomembni del programa pa je izvedba razpisa in podelitve priznanj Šole prenove za kakovostno prenovo objektov kulturne dediščine. Priznanja podeljujemo vsako drugo leto, namenjena so lastnikom objektov kulturne dediščine, ki oživljajo stare stavbe in njihove zgodbe, stara obrtna znanja in na ta način uresničujejo trajnostno gradnjo.

Evropsko priznanje za model sodelovanja
Strokovna žirija nagrade Europa Nostra je v obrazložitvi poudarila, da Šola prenove odgovarja na dejanske potrebe po usposobljenih izvajalcih ter predstavlja zgleden model sodelovanja med institucijami, strokovnjaki in skupnostjo.

Pogled naprej
Nagrajenci bodo slavnostno počaščeni 28. maja 2026 v Nikoziji na Cipru v okviru Evropskega vrha o kulturni dediščini. Do takrat lahko javnost sodeluje tudi pri izboru nagrade občinstva, za katero poteka glasovanje do 12. maja.
Za Šolo prenove nagrada pomeni pomembno potrditev dosedanjega dela in spodbudo za nadaljnji razvoj programa, ki povezuje znanje, prakso in skupnost ter prispeva k dolgoročnemu ohranjanju kulturne dediščine.

Dodatne informacije:
soj@zvkds.si
040/373 804

Povezava do fotografij novinarskega srečanja. Avtor: ZVKDS

Povezava do predstavitvenega filma

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Šola Prenove

Zavod za varstvo kulturne dedisčine Slovenije

Poljanska 40, 1000, Ljubljana

This email was sent to {{ contact.EMAIL }}.
You've received this email because you've subscribed to our newsletter.

Unsubscribe